

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 29 март 2014 г.

Конституционният съд в състав: Димитър Токушев – председател, членове: Благовест Пунев, Пламен Киров, Красен Стойчев, Цанка Цанкова, Стефка Стоева, Румен Ненков, Кети Маркова, Георги Ангелов, Борис Велчев, Анастас Анастасов, Гроздан Илиев

при участието на секретар-протоколита Гергана Иванова разгледа в закрито заседание на 29 март 2014 г. конституционно дело № 4 /2014 г., докладвано от съдията Красен Стойчев.

Делото е образувано на 12 февруари 2014 г. по искане на тричленен състав на Гражданската колегия на Върховния касационен съд (ВКС) за установяване на противоконституционност на чл. 12 от Закона за водите (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г., посл. доп., бр. 26 от 2014 г.).

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Според тричленният състав на Гражданската колегия на ВКС чл. 12 от Закона за водите (ЗВ) противоречи на чл. 17, ал. 1, ал. 3 и ал. 5 от Конституцията. Както се посочва в искането, този текст, който обявява речните острови за публична държавна собственост, има ефект на одържавяване на земите, попадащи върху острови, които преди влизането на ЗВ в сила са били възстановени на физически лица по реда на Закона за собствеността и ползването на земеделски земи (ЗСПЗЗ). Оттук идва според тричленния състав на Гражданската колегия на ВКС противоречието на чл. 12 ЗВ с чл. 17, ал. 1 от Конституцията, който декларира, че правото на собственост се гарантира и защитава от закона, с чл. 17, ал. 3 от Конституцията, който обявява, че частната собственост е неприкосновена, както и с чл. 17, ал. 5 от Конституцията, който допуска принудително отчуждаване на собственост за държавни и общински нужди само въз основа на закон, при условие, че тези нужди не могат да бъдат

задоволени по друг начин и след предварително и равностойно обезщетение. Искането е направено с оглед разрешаването на конкретен правен спор. Но тъй като при произнасянето си съдебният състав трябва да приложи чл. 12 ЗВ, а по негово мнение този текст противоречи на Конституцията, той е спрял производството по делото с определение и е сезирал Конституционния съд.

Производството по делото е във фазата по решаване на въпросите относно допустимостта на искането.

Съдът е сезиран от състав на ВКС, който съгласно чл. 150, ал. 2 от Конституцията има право да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон (Определение № 1 от 1997 г. по к.д. № 5/1997 г. и установената с него практика на Конституционния съд). Конституционният съд също е компетентен да се произнесе по направеното искане, тъй като негов предмет съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията е установяването на противоконституционност на разпоредба на закон.

Разпоредбата, по чиято противоконституционност съдът следва да се произнесе, чл. 12 ЗВ, се състои от две алинеи. Според чл. 12, ал. 1 ЗВ публична държавна собственост са островите и земите, образувани в резултат на естествените процеси, настъпили в реките, във водоемите и островите във вътрешните морски води и териториалното море. Текстът обхваща различни обекти, а именно острови, от една страна, и земи, от друга, образувани в резултат на естествени процеси, настъпили в реки, водоеми, както и острови във вътрешните морски води и териториалното море. Общото между тях е, че става въпрос за сродни обекти, които са се появили в резултат на естествени процеси, настъпили в реки, водоеми, вътрешните морски води и териториалното море, и поради това могат да имат сходно правно положение. Член 12, ал. 2 ЗВ, който гласи, че публична държавна собственост са морското дъно и неговите недра в границите на вътрешните морски води и териториалното море и

крайбрежната заливаема ивица на р. Дунав обаче стои извън конкретния правен спор, по чийто повод е направено искането. Според Конституционния съд Конституцията поставя ограничение по отношение възможността съдебен състав да го сезира с искане за установяване на противоконституционност на закон. Докато правото на субектите по чл. 150, ал. 1 от Конституцията е неограничено, искането по чл. 150, ал. 2 от Конституцията следва да бъде в рамките на съдебния спор, който съдебният състав трябва да разреши. Член 150, ал. 2 от Конституцията изрично обвързва възможността за сезиране на Конституционния съд със съществуването на противоречие между закон и Конституцията, което е констатирано в рамките на конкретен правен спор, и тъкмо неговото разрешаване е причината съдебният състав да се обърне към Конституционния съд. Ето защо съдебен състав на ВКС или ВАС би могъл да поиска установяване противоконституционност само на разпоредби на закона, които имат пряко отношение към предмета на разглеждания от него правен спор. Поради това Конституционният съд приема, че може да бъде допуснато за разглеждане по същество искането на съдебния състав на Гражданската колегия на ВКС само относно чл. 12, ал. 1 ЗВ и отклонява като недопустимо неговото искане относно установяването на противоконституционност на чл. 12, ал. 2 ЗВ.

Конституционният съд констатира, че искането съдържа необходимите реквизити, които поставят във връзка с неговото сезиране Конституцията, Законът за Конституционен съд и Правилникът за организацията на дейността на Конституционния съд. Ето защо той приема, че искането е допустимо и може да бъде разгледано по същество.

С оглед на предмета на направеното искане Конституционният съд счита, че като заинтересовани страни по делото трябва да бъдат конституирани Министерският съвет, министърът на регионалното развитие, министърът на околната среда и водите, Нотариалната камара на

Република България, Българска асоциация на собствениците на земеделски земи, Фондация „Български адвокати за правата на човека”.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И :

Допуска за разглеждане по същество искането на тричленен състав на Гражданската колегия на Върховния касационен съд за установяване на противоконституционност на чл. 12, ал. 1 от Закона за водите (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г., посл. доп., бр. 26 от 2014 г.).

Отклонява като недопустимо искането на тричленен състав на Гражданската колегия на Върховния касационен съд за установяване на противоконституционност на чл. 12, ал. 2 от Закона за водите и прекратява производството в тази част.

Конституира като заинтересовани страни по делото Министерския съвет, министъра на регионалното развитие, министъра на околната среда и водите, Нотариалната камара на Република България, Българската асоциация на собствениците на земеделски земи, Фондация „Български адвокати за правата на човека”.

Препис от искането и определението да се изпрати на заинтересованите страни, като им се предостави възможност в 20-дневен срок от датата на получаването да представят писмени становища по делото.

Препис от определението да се изпрати и на тричленния състав на Гражданската колегия на Върховния касационен съд, който в 20-дневен срок може да представи допълнителни аргументи по искането си.

Председател: Димитър Токушев